EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 7.7.2011
KOM(2011) 413 v konečném znění

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Přezkum programu celoživotního učení v polovině období

OBSAH

1. Úvod ... 2

2. Hlavní zjištění ... 2

Katalyzátor strukturálních změn ... 2

Velký úspěch pro jednotlivce i pro instituce ... 3

3. Dosažený pozitivní posun směrem k plnění kvantitativních cílů programu ... 4

Pravidelný růst mobility ... 4

Silná poptávka po partnerství, projektech a sítích ... 5

4. Evropská přidaná hodnota a dopad programu celoživotního učení ... 5

Podpora rozvoje politik celoživotního učení na evropské úrovni i na vnitrostátní úrovni ... 6

Modernizace institucí v oblasti vzdělávání a odborné přípravy ... 6

Podpora individuálních schopností ... 6

Evropská přidaná hodnota ... 7

5. Účinnost řízení a orientace na zákazníka ... 7

Integrace předchozích programů do programu celoživotního učení ... 7

Provádění a řízení ... 8

Využití prostředků rozpočtu a nákladová efektivnost ... 9

6. Doporučení obsažená v hodnocení ... 9

7. Závěry ... 10

PŘÍLOHA ... 12

Granty v rámci programu celoživotního učení a rozdělení rozpočtových prostředků podle podprogramů v období 2007–2009 ... 12

1. ÚVOD

V souladu s čl. 15 odst. 5 rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení[1], jsou v této zprávě uvedeny informace o programu celoživotního učení. Zpráva vychází ze zjištění průběžného hodnocení programu celoživotního učení[2], vnitrostátních zpráv o provádění programu celoživotního učení ze 31 zúčastněných zemí[3] a z informací získaných Komisí.

2. HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

V průběhu prvních tří let existence programu byly v jeho rámci financovány částkou téměř 3 miliard eur činnosti v oblasti **mezinárodního vzdělávání a odborné přípravy** podporující modernizaci vzdělávacích systémů ve **31 evropských zemích**. Z prostředků programu bylo zajištěno celkem **900 000 období mobility v učení evropských občanů**; z toho více než 720 000 období mobility připadalo na studenty a téměř 180 000 období mobility na učitele/školitele/jiné pracovníky. Do různých forem činností spolupráce se zapojilo více než **50 000 evropských organizací.**

Katalyzátor strukturálních změn

Program celoživotního učení slouží jako katalyzátor strukturálních změn prostřednictvím podpory rozvoje politik, spolupráce a mobility v oblasti celoživotního učení. Zlepšuje proces strategického rozhodování na základě poskytování kvalitních nástrojů, analýzy a výzkumu a také fór pro výměnu informací o osvědčených postupech prostředky otevřené metody koordinace (OMC). Erasmus, část programu celoživotního učení zaměřená na vysokoškolské vzdělávání, vytvořil předpoklady pro Boloňský proces, pro sbližování studijních cyklů vysokoškolského vzdělávání a pro rozvoj systému uznávání studia absolvovaného v zahraničí na základě výsledků učení. Program Leonardo da Vinci (LdV), respektive jeho část týkající se odborného vzdělávání a odborné přípravy (VET), podporuje provádění kodaňského procesu prostřednictvím rozvoje kvality a významu odborného vzdělávání a odborné přípravy, zvyšování transparentnosti kvalifikace a prosazování mobility účastníků odborného vzdělávání a odborné přípravy a odborných pracovníků v této oblasti. Program celoživotního učení také přispěl k porozumění procesu budování společné Evropy a vzdělávání mladých odborných pracovníků v záležitostech týkajících se Evropské unie v rámci programu Jean Monnet.

---

1 Úř. věst. L 327, 15.11.2006, s. 45.

2 Průběžné hodnocení programu celoživotního učení bylo provedeno v období od ledna do prosince 2010 mezinárodním konsorciem vedeným litevským Ústavem pro veřejný pořádek a řízení. Plné znění průběžné hodnotící zprávy o programu celoživotního učení je k nahlédnutí na internetové stránce http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports .

3 Vnitrostátní zprávy předkládané zeměmi účastnícími se programu celoživotního učení (27 členských států EU, země EHP a Turecko) v souladu s čl. 15 odst. 4 rozhodnutí o programu celoživotního učení a týkající se období 2007–2009, byly důležitými zdroji informací a údajů pro celkové průběžné hodnocení programu celoživotního učení.

Program celoživotního učení podpořil iniciativy v oblasti spolupráce v Evropě na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy, včetně škol v rámci programu Comenius a poskytovatelů dalšího vzdělávání v rámci programu Grundtvig.

Respondenti průzkumů pro účely hodnocení zdůraznili úlohu programu celoživotního učení zejména v činnostech spolupráce a výměny v oblasti politik celoživotního učení, v rozvoji evropského rozměru vzdělávání a odborné přípravy a v míře, v níž program celoživotního učení vytváří další hodnotu ve srovnání s obdobnými mezinárodními nebo vnitrostátními programy. Bylo zjištěno, že bez programu celoživotního učení by vývoj v těchto oblastech byl roztříštěný (z hlediska rozsahu činností a pokrytí zúčastněných zemí), činnosti by byly prováděny v menším měřítku a v menším rozsahu a řady důležitých výsledků by nebylo vůbec dosaženo.

Nepodařilo se ovšem využít veškerý potenciál. Neúměrně vysoký počet cílů stanovených pro tento program byl realizován prostřednictvím celé řady konkrétních akcí, z nichž některé postrádají patřičné kritické množství, které by zajistilo jejich dlouhodobý dopad. Pozitivní posun směrem k přístupu vycházejícímu z celoživotního učení, oproti přístupu založenému na jednotlivých odvětvích vzdělávání, je stále značně omezený. A konečně, zatímco největší dopad akcí programu celoživotního učení se projevuje na individuální a institucionální úrovni, dopad na systémové úrovni – úrovni politik je poměrně omezený. Jeho přímá přidaná hodnota souvisí především s uznáváním kvalifikací a zvýšenou transparentností systému vzdělávání a odborné přípravy v celé Evropě, avšak bezprostřední vliv akcí programu celoživotního učení na modernizaci systémů vzdělávání a odborné přípravy lze doposud obtížně vysledovat a odhadnout.

Velký úspěch pro jednotlivce i pro instituce

Mobilitu programu celoživotního učení lze považovat za velký úspěch. Ze studie posuzující hodnotu mobility studentů a učitelů v rámci programu Erasmus vyplynulo, že období studia v jiné evropské zemi na přechodnou dobu pomohlo studentům zapojeným v minulosti do programu Erasmus zlepšit jejich schopnosti komunikace v mezinárodním prostředí, usnadnilo jejich přístup na trh práce a přispělo k jejich umístění do pracovních míst zjevně mezinárodního profilu. Mobilita v rámci programu celoživotního učení také přispěla k rozvoji evropské identity a takových hodnot, jakou je například boj proti rasismu, předsudkům, xenofobii a diskriminaci.

Program celoživotního učení ovšem doposud čelí určitým obtížím. Problémy s oslovením jednotlivců a organizací mimo rámec zavedených vzdělávacích okruhů, velice vysoká míra poptávky, jíž nebylo vyhověno, doposud stále omezené zapojení podniků jako míst pro stáže mobilních studentů nebo nedostatečné jazykové znalosti účastníků (zejména dospělých) akcí mobility, zůstávají i nadále důležitými faktory, které omezují působnost programu.

Zlepšený řídicí a kontrolní rámec

80 % programu celoživotního učení je realizováno prostřednictvím sítě 40 vnitrostátních agentur, které společně zajišťují správu finančních prostředků ve výši přibližně 900 milionů eur ročně, zatímco zbývající část projektů a sítí spolupráce většího rozsahu řídí Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA). Vnitrostátní agentury v prvních třech letech provádění programu efektivně využily přidělené finanční prostředky (efektivita vyšší než 90 %). Rozsáhlé využívání jednorázových příspěvků

a elektronických formulářů přispělo ke spokojenosti zákazníků i nákladové efektivnosti. Finanční audity vnitrostátních agentur také prokázaly řádné postupy finančního řízení s velmi malým procentem chyb (<2 %).

Ale i nadále existují určité oblasti, ve kterých by mělo dojít ke zlepšení. Počet auditů nebo kvazi-auditů je vysoký a nejsou vždy dostatečně koordinované. Řízení původně nezávislých programů není doposud plně integrované. Možnosti, které nabízejí nástroje elektronického řízení, nebyly doposud plně prozkoumány. Program prošel nejprve obtížnou fází rozběhu, po níž bylo nezbytné provést úpravy na všech úrovních: formuláře, systémy IT, pravidla řízení, zásady a požadavky výkaznictví. Objektivně je třeba přiznat, že současné kladné hodnocení řízení programu, jež vyjadřují hlavní zúčastněné strany, představuje spíše časově omezený pohled na výsledky programu v roce 2010, než obecnou reflexi přínosu programu v období 2007–2009. Dnes se všeobecně volá po stabilitě, jíž má být docíleno ustálením zásad a procesů a lepším využíváním přínosů vynaložených nákladů pro přípravu prováděcí fáze.

3. DOSAŽENÝ POZITIVNÍ POSUN SMĚREM K PLNĚNÍ KVANTITATIVNÍCH CÍLŮ PROGRAMU

Z aktuálních údajů vyplývá, že bylo dosaženo přiměřeného pozitivního posunu směrem k dosažení kvantitativních cílů. Ročně bylo do vzdělávacích činností programu Comenius zapojeno přibližně 450 000 žáků (cílovou hodnotou jsou nejméně 3 miliony žáků v období 2007–2013), čímž by se počet žáků zapojených do tohoto programu do roku 2013 zvýšil až na 3 150 000. Od roku 1987, kdy byl program Erasmus zahájen, do roku 2009 se na jeho akcích mobility podílelo 2,15 milionu studentů (cílovou hodnotou jsou 3 miliony studentů do roku 2012). V rámci programu LdV bylo v roce 2009 podpořeno více než 72 000 stáží v podnicích a v roce 2010 téměř 79 000 stáží v podnicích, což představuje nárůst téměř o 10 % (cílovou hodnotou je nejméně 80 000 stáží v podnicích ročně do roku 2013). A konečně v rámci programu Grundtvig byla v roce 2009 podpořena mobilita přibližně 6 100 pracovníků a účastníků dalšího vzdělávání (do roku 2013 se má zapojit do mobility dalšího vzdělávání nejméně 7 000 jednotlivců ročně). Ovšem na základě údajů za období 2007–2009 hodnotitelé poukázali na riziko, že některých cílů kvantifikovaných v rámci programu celoživotního učení, jež jsou stanoveny právním základem pro odvětvové podprogramy, nebude dosaženo vzhledem k nedostatečné výši rozpočtu na tento program a jiným překážkám souvisejícím zejména s mobilitou.

Pravidelný růst mobility

Více než 60 % z celkového rozpočtu na program celoživotního učení je určeno na podporu mezinárodní mobility. Největší podíl připadá na ***vysokoškolské vzdělávání v rámci programu Erasmus*** – v akademickém roce 2008/09 vycestovalo téměř 200 000 studentů do zahraničí na studia nebo na odbornou praxi, což představuje nárůst o 15,5 % ve srovnání s akademickým rokem 2006/07. Odborná praxe v podnicích zaznamenává stále větší úspěch – v akademickém roce 2008/09 bylo v rámci programu Erasmus vysláno na stáže do podniků více než 30 000 studentů, což představuje meziroční zvýšení o více než 50 %.

Průběžné hodnocení zdůraznilo vysoký význam stáží v rámci programu ***Leonardo da Vinci*** pro zaměstnatelnost a podnikatelské dovednosti účastníků. V roce 2009 mělo užitek z těchto stáží více než 67 000 účastníků ***odborného vzdělávání a odborné přípravy***, učňů, uchazečů o zaměstnání, učitelů a školitelů. V tomto ohledu byl do programu zapojen

značný podíl malých a středních podniků – 80 % učňů v rámci programu LdV bylo umístěno do podniku s méně než 250 zaměstnanci.

Došlo rovněž k akceleraci mobility v oblasti ***všeobecného dalšího vzdělávání v rámci programu Grundtvig.*** Ve srovnání s předchozím rokem vzrostl v roce 2009 počet přidělených grantů na programy mobility pracovníků o více než 41 %, a to díky zavedení nových programů pobytů a výměn a asistenčních pobytů pro pracovníky dalšího vzdělávání.

S cílem zlepšit kvalitu základního a středního vzdělávání bylo v roce 2009 v rámci programu ***Comenius*** přiděleno přibližně 10 600 grantů na projekty individuální mobility pro vzdělávání učitelů a 1 170 asistenčních pobytů pro budoucí učitele, což představuje ve srovnání s rokem 2007 zvýšení o 22 % v případě grantů na projekty mobility a o 6,5 % v případě asistenčních pobytů. V roce 2009 byla zahájena nová akce mobility programu Comenius – ***Individuální mobilita žáků*** – a v roce 2010 studovalo v zahraničí prvních 700 žáků.

Silná poptávka po partnerství, projektech a sítích

Druhý největší podíl rozpočtu programu celoživotního učení je zaměřen na partnerství a na projekty a sítě spolupráce. Akce **eTwinning** poskytuje technickou infrastrukturu a pedagogickou podporu učitelům a školám k vytváření sítí a vlastních projektů spolupráce evropských škol. Od roku 2007 bylo zaregistrováno více než 17 500 projektů, do nichž bylo zapojeno přibližně 50 000 škol. V platformě eTwinning je zaregistrováno 125 000 učitelů. Nová akce iniciativy regionálního partnerství v rámci programu **Comenius,** jejímž cílem je podporovat zapojení regionálních a místních orgánů do školního vzdělávání, byla zahájena v roce 2008 a v roce 2009 bylo v jejím rámci přiděleno 280 grantů. Na základě projektů spolupráce programu ***Leonardo da Vinci*** byly podpořeny vnitrostátní reformy navržené v rámci kodaňského procesu. Zúčastněné strany zapojené do projektů odborného vzdělávání a odborné přípravy v praxi vyzkoušely a rozšiřovaly evropské nástroje, jako například evropský rámec kvalifikací (EQF), evropský referenční rámec pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy (EQAVET) a evropský systém kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET) na vnitrostátní úrovni. V projektech spolupráce ***programu Grundtvig / dalšího vzdělávání*** byl důraz kladen zejména na společensky znevýhodněné skupiny a dobrovolníky v rámci nových projektů dobrovolnické činnosti seniorů financovaných od roku 2009.

Program celoživotního učení věnoval zvláštní pozornost podpoře **studia jazyků** a **využívání informačních a komunikačních technologií** ve vzdělávání a odborné přípravě. To se projevilo v období 2007–2009 v podpoře 85 projektů a 65 sítí velkého rozsahu. Poptávka po různých činnostech, jež program nabízí, výrazně převyšuje finanční prostředky, které jsou k dispozici. V důsledku toho byla v období 2007–2009 vybrána pro financování v průměru méně než polovina všech žádostí v rámci čtyř odvětvových programů.

4. EVROPSKÁ PŘIDANÁ HODNOTA A DOPAD PROGRAMU CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ

Průběžné hodnocení potvrdilo, že program celoživotního učení se úspěšně dostal k pedagogickým pracovníkům a účastníkům formálního vzdělávání a odborné přípravy a vyhověl většině jejich potřeb, pokud jde o kvalitu učení, osvojování, uznávání a validaci dovedností a schopností, osobní rozvoj, studium jazyků a sociální dovednosti.

Podpora rozvoje politik celoživotního učení na evropské úrovni i na vnitrostátní úrovni

Hodnocení potvrdilo silný politický význam programu celoživotního učení, s jednoznačnou vazbou na strategický rámec programu „Vzdělávání a odborná příprava 2020“. Spolupráce v oblasti politik celoživotního učení v rámci otevřené metody koordinace byla podporována prostřednictvím financování z průřezových činností programu celoživotního učení a prostřednictvím podpory vzájemného učení. Program hrál také významnou úlohu v prosazování evropského prostoru celoživotního učení podporou vývoje a realizace takových nástrojů zajišťujících transparentnost, převoditelnost a uznávání kvalifikací, jako je evropský rámec kvalifikací (EQF), evropský systém přenosu a akumulace kreditů (ECTS), evropský systém kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET) a iniciativa Europass. Více než 80 % respondentů průzkumu pro účely hodnocení vyjádřilo názor, že bez programu celoživotního učení by úroveň a kvalita činností zaměřených na rozvoj nástrojů a metod uznávání a hodnocení schopností a dovedností byla nižší.

Kromě toho část programu celoživotního učení nazvaná „Jean Monnet“ účinně přispívá k podpoře studií s tématem evropské integrace.

Modernizace institucí v oblasti vzdělávání a odborné přípravy

Program přispěl k větší otevřenosti novým podnětům a modernizaci vzdělávacích institucí prostřednictvím zavádění nových výukových metod, výměny osvědčených postupů, přezkumu a internacionalizace učebních osnov a rovněž zlepšení řízení a správy institucí.

Většina škol účastnících se programu Comenius zlepšila své pracovní prostředí a zavedla nové výukové metody a metody studia inspirované partnery ze zahraničí. Staly se otevřenější mezinárodní spolupráci a zlepšily své renomé a postavení v místním měřítku, což podnítilo zájem rodičů a přispělo k udržení motivovaných učitelů. Program LdV přispěl k přizpůsobení programů odborného vzdělávání potřebám trhu práce a zlepšení transparentnosti v Evropské unii v případě učebních osnov, kvalifikací a norem pro výkon povolání. Díky zapojení – v mnohých případech poprvé – do evropské spolupráce prostřednictvím programu Grundtvig organizace činné v oblasti dalšího vzdělávání vyvinuly lepší výukové metody, efektivnější strategie pro pomoc studujícím na okraji společnosti, nové způsoby validace dovedností a schopností a dokonalejší formy poskytování kurzů odborné přípravy pro pracovníky působící v dalším vzdělávání. Účast v programu Erasmus přispěla ke zkvalitnění služeb studentům a podnítila nové výukové i studijní metody a profesionalizaci řídicích postupů.

Podpora individuálních schopností

Z hodnocení vyplynulo, že rozvoj klíčových schopností je považován za nejpozitivnější dopad účasti jednotlivých příjemců v programu celoživotního učení. Následuje posílení sebedůvěry, adaptability a schopnosti týmové práce. Účastníci zlepšili svůj smysl pro iniciativu a podnikatelské dovednosti. Mobilní studenti programu Erasmus si osvojili odlišné akademické znalosti než ve své domovské zemi, zdokonalili své dovednosti v oblasti cizího jazyka a mezikulturní dovednosti, rozšířili si odborný rozhled a posílili své vědomí, že jsou evropskými občany. Nemobilní studenti měli užitek z kurzů, ve kterých vyučovali zahraniční hostující učitelé. Pedagogičtí pracovníci účastnící se výměn přinesli

do své domovské země nové výukové metody a metody práce a nové akademické kontakty pro další spolupráci.

Jak vyplývá z odpovědí na průzkumy pro účely hodnocení, nově získané schopnosti zvýšily zaměstnatelnost téměř 70 % dotazovaných účastníků akcí programu celoživotního učení.

Evropská přidaná hodnota

Průzkumy vnitrostátních orgánů a vnitrostátních agentur ukázaly, že program celoživotního učení vytváří evropskou přidanou hodnotu zejména ve třech oblastech. Za prvé, pokud by program celoživotního učení neexistoval, spolupráce v oblasti politik celoživotního učení a výměna mezi zúčastněnými zeměmi by byla podstatně nižší a roztříštěnější. Za druhé, program podpořil rozvoj evropského rozměru ve vzdělávání a v odborné přípravě na základě intenzivnější spolupráce mezi poskytovateli vzdělání, prostřednictvím změny struktur a postupů vzdělávacích institucí, prosazováním vzniku nových vnitrostátních a mezinárodních programů mobility a utvářením vědomí evropského občanství mezi mobilními studujícími, učiteli a školiteli. Za třetí, program celoživotního učení doplnil stávající obdobné mezinárodní, dvoustranné a vnitrostátní programy. Hodnocení zdůraznilo skutečnost, že převážná většina ostatních stávajících programů mobility se zaměřuje v prvé řadě na vysokoškolské vzdělávání a mnohem méně na střední vzdělávání, odborné vzdělávání a odbornou přípravu, přičemž nejmarkantnější je tato absence v případě dalšího vzdělávání. Hodnota programu tak jednoznačně spočívá v širokém rozsahu oslovených cílových skupin a širokém zeměpisném pokrytí jeho akcí.

Oproti jiným prostředkům zásahů Evropské unie většího rozsahu, jako jsou například strukturální fondy, je výhodou programu celoživotního učení jeho podpora mezinárodní spolupráce umožňující přístup k širšímu okruhu osvědčených postupů a inovačních myšlenek, než by bylo možné na vnitrostátně zaměřené nebo dvojstranné úrovni. Byly ovšem zjištěny některé oblasti, které je třeba zlepšit. Zejména cíle programu jsou příliš početné a někdy příliš mlhavé, a proto obtížně měřitelné. Pokrývají široký rozsah oblastí, které se často překrývají. Kromě toho jsou výsledky projektů programu celoživotního učení mnohdy nedostatečně využívány. Přestože zúčastněné organizace příslušné informace hojně rozšiřují, tyto výsledky často nejsou uváděny do praxe jinými organizacemi či integrovány politickými systémy. Existuje tak doposud propast mezi příjemci grantů v rámci programu celoživotního učení z řad institucí a klíčovými činiteli odpovědnými za rozhodování.

5. ÚČINNOST ŘÍZENÍ A ORIENTACE NA ZÁKAZNÍKA

Integrace předchozích programů do programu celoživotního učení

Integrace tří předchozích programů[4] do programu celoživotního učení byla úspěšná zejména ve vztahu k celkovému řízení díky značnému administrativnímu zjednodušení a také šíření informací cílovým skupinám. Ovšem analýza hodnocení poukázala na několik oblastí potenciálních tematických překrývání mezi podprogramy, např. mezi partnerstvími programů Leonardo da Vinci a Comenius, v jejichž případě v některých zemích chybí jasné vymezení hranic mezi odborným vzděláváním a technickou odbornou přípravou na

[4] Programy Socrates, Leonardo da Vinci a e-učení.

středních školách nebo mezi akcemi programu Grundtvig poskytujícími další vzdělávání zaměřené na tzv. školy druhé šance a akcemi programu Leonardo da Vinci (zejména při poskytování „nepřímo odborných“ všeobecných schopností nebo všeobecných schopností „s významem pro zaměstnatelnost“).

Kromě toho nebylo plně využito hledisko celoživotního učení. Je stále obtížné prosazovat meziodvětvové projekty. V tomto ohledu existence „průřezového programu“ dostatečně nevyvážila členění hlavní části programu celoživotního učení. Program sám o sobě je i tak složitý. V roce 2009 bylo v rámci programu celoživotního učení podpořeno 65 akcí[5], což představuje zvýšení o 9 akcí ve srovnání se zahájením programu v roce 2007.

Provádění a řízení

Více než tři čtvrtiny rozpočtu programu celoživotního učení, v hodnotě přibližně 900 milionů eur ročně představují téměř 40 000 smluv a jsou spravovány sítí vnitrostátních agentur, které odpovídají za mobilitu menšího rozsahu a „decentralizované“ akce realizované partnerstvími na vnitrostátní úrovni. „Centralizované“ projekty a sítě mezinárodní spolupráce většího rozsahu a akce programu Jean Monnet řídí agentura EACEA.

Hodnocení dospělo k celkovému závěru, že struktura provádění a řízení všech akcí byla v období 2007–2009 přiměřená. Vnitrostátní agentury zprvu čelily problémům, zejména v důsledku změn požadavků na výkaznictví i technických požadavků týkajících se řízení programu. V průběhu času ovšem tyto změny napomohly ke zlepšení jejich systémů řízení, a zejména systémů dohledu a kontroly.

Ke zlepšení v oblasti mechanismů sledování a kontroly přispělo využívání různých nástrojů řízení založených na informačních a komunikačních technologiích, zejména dvě databáze – LLPLink pro decentralizované akce a Saykiss pro centralizované akce. Hodnotitelé ovšem zdůraznili, že zejména databáze LLPLink, která byla zavedena ve velice krátkém čase, má doposud potenciál dalšího zlepšení za účelem zvýšení účinnosti opatření programu celoživotního učení v oblasti řízení, sledování a kontroly.

Rozsáhlé zavádění grantů založených na pevných částkách (jednorázové částky a paušální granty založené na sazbách jednotkových nákladů) umožnilo významné zjednodušení administrativních mechanismů programu celoživotního učení. Nicméně řada akcí programu celoživotního učení, zejména těch centralizovaných a různých forem mobility, doposud představuje kombinaci fixních nákladů a skutečných nákladů. Může tak existovat prostor pro další zjednodušení a další snížení administrativní zátěže pro příjemce i pro orgány řízení programu celoživotního učení.

Podle závěrů hodnocení uškodila celkovému systému sledování programu celoživotního učení skutečnost, že do roku 2010 nebyly vypracovány ukazatele programu a rámec sledování. Kromě toho se schválené ukazatele zaměřily především na výstupy, zatímco sledování výsledků a potenciálních dopadů bylo méně systematické.

---

[5] 23 pro projekty mobility, 5 v rámci partnerství, 11 pro mnohostranné projekty, 13 pro mnohostranné sítě a doprovodná opatření a 13 akcí pro studie, pozorování a analýzu a pro program Jean Monnet.

Využití prostředků rozpočtu a nákladová efektivnost

Z globálního hlediska vysokoškolské instituce prostřednictvím programu Erasmus získaly v průměru přibližně 45 % finančních prostředků programu celoživotního učení, následovány odbornou přípravou v rámci programu Leonardo da Vinci s 26 % finančních prostředků, školním vzděláváním v rámci programu Comenius s 16 % a všeobecným dalším vzděláváním v rámci programu Grundtvig s 5 %. Průřezový program představuje 5 % a program Jean Monnet 2 %.

Na základě poměru mezi provozním grantem přiděleným vnitrostátním agenturám / dotací pro agenturu EACEA a celkovou částkou finančních prostředků programu celoživotního učení spravovaných příslušnými agenturami analýza hodnocení odhaduje, že provozní granty přidělené těmto řídícím orgánům představovaly v období 2007–2009 5,4 % celkových finančních prostředků. Výsledky případových studií a rozhovorů, které jsou součástí hodnocení, ukazují, že „jiné nástroje politiky, jako např. otevřená metoda koordinace, by nezajistily lepší nákladovou efektivnost“ při dosahování požadovaných výstupů nebo výsledků.

Analýza hodnocení potvrdila, že přidělení finančních prostředků v období 2007–2009 napříč odvětvovými podprogramy a akcemi bylo v souladu s minimálními požadavky stanovenými právním základem[6]. Byla ovšem doporučena některá přerozdělení finančních prostředků pro ty podprogramy, které v té době vykazovaly problémy při dosahování kvantifikovaných cílů.

6. DOPORUČENÍ OBSAŽENÁ V HODNOCENÍ

Hlavní doporučení nezávislých hodnotitelů lze shrnout takto (úplný výčet viz internetová stránka http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports):

1. Program by měl usilovat o důslednější soulad s prioritami a cíli strategie Evropa 2020 a se strategickým rámcem evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020), na základě definování ukazatelů sledování dopadu.

2. Program by měl udělat více pro to, aby zapojil ty, kteří jsou mimo rámec odvětví formálního počátečního vzdělávání a odborné přípravy.

3. Program by měl udělat více pro to, aby dále integroval a harmonizoval cíle, akce a prováděcí nástroje mezi všemi odvětvími a podprogramy s cílem zajistit lepší prosazování hlediska celoživotního učení.

4. Program by měl dále investovat do mechanismů uznávání a validace schopností.

5. Za účelem zvýšení účinnosti by měl program usilovat o případné další administrativní zjednodušení, zejména rozšířením podílu projektů financovaných na základě fixních nákladů. Ve zbývajících oblastech systému řízení by se ovšem měl zasazovat o zajištění období stability do roku 2013 s cílem těžit z nedávných zlepšení.

---

[6] Podle článku B 11 přílohy rozhodnutí o programu celoživotního učení byly minimální příděly pro odvětvové podprogramy stanoveny takto: program Comenius – 13 %, program Erasmus – 40 %, program LdV – 25 % a program Grundtvig – 4 %.

6. Spolupráce mezi výkonnou agenturou a vnitrostátními agenturami by měla být vyjasněna a posílena.

7. ZÁVĚRY

Program celoživotního učení je považován externím hodnocením za relevantní a nápomocný k dosažení klíčových cílů vzdělávání a odborné přípravy dohodnutých na evropské úrovni, a tudíž za přispívající k naplnění zastřešujících strategických cílů Evropské unie. Je také důležitý pro životy jednotlivých občanů zapojených do tohoto programu, je uživatelsky přívětivý, velmi oblíbený a řeší potřeby různých cílových komunit. Kontrolní rámec funguje efektivně.

Přesto zde ovšem ještě existuje prostor pro zlepšení. Některá z nich mají manažerskou povahu a jsou v dosahu Komise. Většina ovšem klade dalekosáhlejší nároky a vyžadovala by přezkum a přehodnocení struktury programu.

Na základě přezkumu programu celoživotního učení v polovině období má Komise v úmyslu:

- zakotvit rámec řízení, který dosáhl přijatelné úrovně kvality, prostřednictvím stabilních pravidel, postupů a nástrojů IT minimalizujících úsilí v celém rozsahu prováděcího řetězce: Komise, vnitrostátní agentury, příjemci finančních prostředků. Potenciální změna bude posuzována na základě důkladné analýzy nákladové efektivnosti a analýzy rizik;

- bezodkladně přezkoumat možnost zjednodušit audity nahrazením současného přístupu nezacíleného výběru vzorků novým postupem, na základě strategie posouzení vážného rizika;

- vyzkoušet nové platformy výměn nebo rozšíření stávajících platforem či jiné prostředky s cílem usnadnit výměny informací a know-how za účelem dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou pro projekty spolupráce a mobility (např. hledání partnerů pro stáže v rámci programů Leonardo nebo Erasmus).

Aniž jsou tím dotčeny návrhy Komise pro příští generaci programů v souvislosti s novým víceletým finančním rámcem, má Komise v úmyslu:

- uvažovat o komplexním rámci politiky pro nový víceletý finanční rámec, hledat synergie mezi různými typy investic do vzdělání a odborné přípravy financovanými Evropskou unií s cílem zamezit jejich překrývání a maximalizovat jejich dopad;

- zvážit, jak dále využívat silné stránky stávajícího programu za účelem přispění k zastřešujícím cílům strategie Evropa 2020, pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2020“ a cílů programu Digitální agenda. Akce napříč EU, jež zapojují všechny členské státy do obdobných činností se společnými cíli, mezinárodní mobilita v učení, jež vytváří podklady pro reformu politiky celoživotního učení a slouží jako líheň inovačních akcí a osvědčených postupů, výměna a tvorba sítí za nízké náklady, to vše jsou oblasti, ve kterých program dosáhl vynikajících výsledků;

- uvažovat nad tím, jak dosáhnout lepší vyváženosti ambiciózních cílů, zejména prostřednictvím smysluplné koncentrace, zefektivnění, zjednodušení a kvalitnějšího měření dopadu;

- připravit rámec řízení a kontroly pro příští generaci programu s cílem zajistit bezproblémovou fázi rozběhu a plné využití všech možných zjednodušení.

PŘÍLOHA

Granty v rámci programu celoživotního učení a rozdělení rozpočtových prostředků podle podprogramů v období 2007–2009

(Zdroj: Průběžná hodnotící zpráva o programu celoživotního učení; Zpráva o činnosti programu celoživotního učení 2009–2010 – aktualizované údaje)

	2007				2008				2009			
	Počet přijatých žádostí	Počet přidělených grantů	Rozpočet (v EUR)	% z celkového provozního rozpočtu	Počet přijatých žádostí	Počet přidělených grantů	Rozpočet (v EUR)	% z celkového provozního rozpočtu	Počet přijatých žádostí	Počet přidělených grantů	Rozpočet (v EUR)	% z celkového provozního rozpočtu
COMENIUS	37 498	18 142	147 000 000	16,1	35 954	19 892	152 000 000	15,3	40 233	20 007	181 000 000	17,2
ERASMUS	n/a	215 353	407 000 000	44,6	n/a	235 757	456 000 000	46,0	n/a	252 102	459 000 000	43,6
LEONARDO DA VINCI	8 298	3 842	236 000 000	25,8	11 030	5 655	257 000 000	26,0	12 984	6 125	274 000 000	26,0
GRUNDTVIG	7 099	3 292	44 700 000	4,9	7 999	3 678	45 600 000	4,6	11 088	5 099	60 800 000	5,8
PRŮŘEZOVÝ PROGRAM				5,6				5,5				5
Hlavní činnost 1 - Politika	43	17	26 700 000		35	24	24 500 000		45	6	26 900 000	
Hlavní činnost 2 - Jazyky	97	26	11 000 000		88	30	18 400 000		75	29	12 700 000	
Hlavní činnost 3 - Informační a komunikační technologie	146	23	10 200 000		144	22	8 660 000		211	26	9 000 000	
Hlavní činnost 4 - Šíření výsledků	54	12	2 970 000		49	12	2 920 000		65	12	4 600 000	
PROGRAM JEAN MONNET				2,6				2,4				2,3
Hlavní činnost 1	326	145	4 690 000		284	115	4 420 000		465	115	4 920 000	
Hlavní činnost 2	97	26	17 100 000		88	30	17 500 000		75	29	17 900 000	
Hlavní činnost 3	23	18	1 700 000		26	18	1 670 000		32	20	1 700 000	
OSTATNÍ			3 430 000	0,4			1 520 000	0,2			900 000	0,1
SOUČTY	**není rel.**	**240 896**	**912 490 000**	**100**	**není rel.**	**265 233**	**990 190 000**	**100**	**není rel.**	**283 570**	**1 053 420 000**	**100**
Administrativní výdaje			11 300 000				11 900 000				11 300 000	
Výkonná agentura			15 300 000				17 100 000				18 100 000	
ROZPOČET PROGRAMU CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ CELKEM			**939 090 000**				**1 019 190 000**				**1 082 820 000**	

Program Comenius: zahrnuje asistenční pobyty; přípravu při zaměstnání; mnohostranná a dvoustranná partnerství škol; regionální partnerství; mnohostranné projekty; mnohostranné sítě, doprovodná opatření a přípravné pobyty.
Program Erasmus: zahrnuje mobilitu studentů, mobilitu (pedagogických a jiných) pracovníků, intenzivní programy, jazykové kurzy a přípravné pobyty.

Program Leonardo da Vinci: zahrnuje projekty mobility pro osoby zapojené do počáteční odborné přípravy, osoby na trhu práce a odborné pracovníky v oblasti odborného vzdělávání a odborné přípravy; partnerství; mnohostranné projekty (předávání inovací a rozvoj inovací); mnohostranné sítě, doprovodná opatření a přípravné pobyty.
Program Grundtvig: zahrnuje pobyty/výměny pro pracovníky působící v dalším vzdělávání; asistenční pobyty; přípravu při zaměstnání pro pracovníky působící v dalším vzdělávání; workshopy; projekty dobrovolnické činnosti seniorů; studijní partnerství; mnohostranné projekty; mnohostranné sítě, doprovodná opatření a přípravné pobyty.
Průřezový program – Hlavní činnost 1/Politika: údaje a žádostech a grantech nezahrnují akci studijních pobytů.